Ч. 28 (12.977). Львів, неділя 7. лютого 1932. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 25·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Польська політика супроти українців за минулий рік.

Промова голови УНДО і УПР посла д-ра Дмитра Левицького в генеральній бюджетовій дискусії на пленумі сойму дня 4. лютого 1932 р.

ПОЛІТИКА ПІД ЗНАКОМ „ПАЦИФІКАЦІЇ".

Високий Сойме! Коли я, як представник Українського Парляментарного Клюбу, маю при нагоді генеральної бюджетової дискусії представити білянс нашого національного життя в межах польської держави за останній рік, то мушу ствердити, що цей білянс в усіх ділянках нашого життя відємний. Минулий рік бюджетовий ми закінчили страшною трагедією, якій ви дали назву „пацифікація". Не буду говорити про неї, бо ми її вже кілька разів обговорювали в цьому соймі. Здавалося, що всі вважали цю трагедію страшною примарою, що була вона одною з найтяжчих помилок потравневих урядів і що уряд і польська суспільність змінили своє відношення до українського народу, що дотеперішнє відношення сили і самоволі замінить правне відношення при респектуванні власної польської конституції та права. Одначе ми завелися. Пацифікація не закінчилася в 1930 р., вона тривала цілий 1931 рік і триває до нинішнього дня, хоч цього року не була кривавою і хоч не вживали до неї ні війська ні зорганізованих для цього окремих карних експедицій.

Цілий 1931 рік, скільки разів ми тільки мали змогу, стільки разів і в тій палаті і на комісіях у сотнях інтерпеляцій і щодня у пресі порушували ті надужиття і безправства, яких допускалися поодинокі органи державної адміністрації в усіх ділянках нашого збірного й одиничного життя, а окремий відділ у нашій пресі п. н. „З документів часу" дає богатий матеріял для студій теперішнім і майбутнім дослідникам теперішньої нашої дійсности. Повторювати всі ті надужиття і наводити нові, вважаю за недоцільне. Вони повторюються кожного дня, так, що перестали бути надужиттями, а перетворилися у систему. Зверну увагу тільки на найважніші напрямки цієї системи.

ІЛЮСТРАЦІЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ, СУДІВНИЧІЙ, САМОУПРАВНІЙ, КУЛЬТУРНІЙ І ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЛЯНЦІ.

1) *Під політичним оглядом* цю систему уналяднюють: переповнені політичними вязнями вязниці, політичні процеси, що майже що тижня відбуваються, поведінка поліц. органів супроти політичних вязнів і *безборонного* населення, фактичне припинення цілого самоврядування на наших землях, відбирання нам місцевими адміністраційними чинниками нашої національної назви „українець", „український" та заміна її погірдливою назвою „русінські" або навіть „місцевий", карання за співання національного гимну або вивішування національного гербу, а далі спосіб переведення доповняючих вибоpів до сойму в окрузі Перемишль-Сянік, які досадно і слушно змалював у цій палаті пос. Павловський, а найважніше: переведення у грудні м. року перепису населення. У цій ост. справі маємо вже до занотування цілий том надужить. Конскр. комісарі вміли методи надужить не тільки удосконалити, але вирафінувати краще ніж виборчі комісарі, щоби таким чином краще сфальшувати нац. обличчя наших етнографічних земель, щоби тим легше можна було перед світом оправдати теперішній режім на цих землях.

2) *Під господарським оглядом* у нашому, знищеному війною краю не переведено відбудови; при допомозі ухваленої соймом земельної реформи не допущено нашого малоземельного селянства до заспокоєння його голоду на землю, — цей єдиний варстат його праці; цілком занедбано будову доріг і регуляцію рік, так що повені рік-річно заливають великі простори рік і піль та нищать цілорічний здобуток праці нашого селянства. За останній рік не тільки нічого не зроблено в тій ділянці (господарській), не тільки далі не дається нашому селянству користати з державних кредитів, з урядових фондів, але робиться навіть перепони нашим установам самодопомоги, замикається дотеперішні та робиться перепони при заснуванні нових кредитових і споживчих кооператив. На селі панує нужда і голод. Сотні тисяч селян примирає з голоду, а до того по селах блукають безробітні з міст, головно з західних земель Польщі, як з Лодзі і з вуглевого басейну, що жебрають або й при допомозі погроз забирають селянинові останній кусок хліба і останній його сотик.

3) *Під культурно-освітним оглядом* 1931 рік зазначився дальшим нищенням українських шкіл як у державному так і в приватному шкільництві. Наслідком недостачі народніх початкових шкіл число анальфабетів не зменшується, а росте. Українські учительські сили не можуть добитись посад, а тих, яким пощастило отримати посади, переноситься якнайдальше від українського населення на етнографічні виключно польські терени. З 5-ти державних гімназій з українською мовою навчання, виборених протягом довгих літ, маємо тільки чотири, бо розвязана в часі „пацифікації" тернопільська гімназія досі не реактивована.

На львівський університет української молоді вже майже не приймають, доказом чого факт, що цього року на медичний факультет цього університету приняли ледви 2-ох студентів-українців, а на ветеринарію тільки одного.

Позашкільну освіту українського населення переслідується всякого роду перепонами. Наше освітнє Т-во „Просвіта" разом з цілою сіткою своїх розгалужень мусить боротися з переслідуванням з боку адміністративної влади. У 1931 р. розвязано знов 35 наших чисто просвітніх товариств. Всі наші культурні установи, народні театри, товариства піддержування мистецтва і науки, Т-во опіки над українською молоддю і взагалі всі культурні а навіть виключно гуманітарні товариства позбавлені всякої допомоги з фондів, призначених у державному бюджеті на ті цілі.

4) *Діяльність усіх наших спортових, гімнастичних і пожежних товариств*, як „Соколів", „Лугів" і „Пласту" спаралізована в часі „пацифікації", а чого не розвязано ще в 1930 р. це скінчено в 1931 р.

КОНЦЕСІЇ ЧИ НОВА „ПАЦИФІКАЦІЯ": ЗАКОНОПРОЄКТИ ПРО САМОУПРАВУ, РЕФОРМУ ШКІЛЬНИЦТВА Й ВІЙСЬКОВУ КОЛЬОНІЗАЦІЮ.

Щоби цілий повищий стан речей прикрити серпанком леґальности, зголосив уряд в останньому часі цілу низку законопроєктів, які сягають глибоко в цілість нашого життя та які мають на цілі петрифікацію нинішнього стану. Серед цілої тієї повені, яка нас заливає, для нас найгрізнішими, отже найважнішими, є три законопроєкти, а саме: законопроєкт, який змінює устрій загального шкільництва та проєкт, що нормує приватне шкільництво, законопроєкт про доповнення приписів про надачу землі воякам польського війська, врешті законопроєкт про самоуправу.

Не вдаючись — очевидно — в докладнішу аналізу тих законів, мушу ствердити, що законопроєкти про реорганізацію шкільництва віддають у безприкмірний спосіб ціле шкільництво, так під оглядом його організації як і функціонування усіх його ділянок і органів, під безпосередній перемоєжний і рішаючий вплив загальної адміністрації, утруднюють взагалі доступ до шкіл, отже користання з освіти, вкінці кривдять село через утруднення абсольвентам сільських шкіл доступу до середнього шкільництва. Приватне шкільництво буде ще більше віддане на ласку й неласку адміністраційних властей.

Становище Українського Клюбу до нового проєкту військової кольонізації спрецизував посол Луцький в дні 26. м. м. при першому читанні того проєкту в оцій палаті. Вважаємо нашим обовязком ствердити ще раз з цілим притиском, що той проєкт, який має на цілі польську військову кольонізацію української і білоруської землі, є не лише важкою економічною кривдою для українського населення, яке терпить від аграрного голоду, — але й болючим ударом для цілого українського народу. Старинна засада карати побіджений нарід позбавленням його особистих прав і землі — найшла яскравий вислів у проєкті нової кольонізації. *Тому український нарід мусить розуміти й відчувати той закон як велику моральну зневагу*, яка бє по його життєвих інтересах, і тому *той закон будемо поборювати з цілою рішучістю, усіми доступними нам засобами.*

Але найбільшу небезпеку для українського народу криє у собі самоуправний законопроєкт, який хіба для іронії можна назвати „самоуправним", тому, що *на ділі він є неґацією всілякої самоуправи.*

Не тут місце займатися подробицями того проєкту. Однак із тих найважніших подробиць досить згадати хоч би про інституцію збірної громади з цілим її урядничим апаратом, який накладає непомірні тягарі на громади, що й так уже перетяжені, з затверджуванням чи радше іменуванням війтів і солтисів адміністраційними властями, або з приписом до знання польської мови у слові й письмі, як вимогою для якоїнебудь почести в громаді, наслідком чого селянське українське населення буде майже зовсім виключене від господарювання на своїй землі в самоуправних установах, і т. д. і т. д. Головним завданням того самоуправного законопроєкту є надзвичайно роздути апарат загальної адміністрації з усіми його акцесоріями, поширити сферу його впливів на найнижчі клітини збірного життя і підтягнути ціле життя громадської спільноти та окремих її одиниць під один ярлик реґляментації загальної адміністрації.

Чиж це не іронія, що подібний проєкт уряд ніби вважає навіть якоюсь концесією для українського населення, проєкт, якого кожна подробиця бє по істотних інтересах того населення?!

Не буду тут казати про обовязок сойму ввести для українського населення дійсну територіяльну автономію на українських землях, тому, що *журба за виконання того зобовязання — це річ польського уряду і великодержав, які спричинили рішення Ради Амбасадорів в березні 1923 р.*

Тому й той закон, який характеризує становище уряду до українського населення, — *будемо поборювати*. Українське населення, привикле за австрійських часів до самоуправних установ, хоч і не мало в них повної належної йому участи, — ніколи не погодиться з проєктованою фікцією самоуправи.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ ДО РІШЕННЯ РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ.

Нарешті мушу присвятити кілька слів заяві п. міністра внутрішніх справ з дня 16-го січня. Відповідь Українського Клюбу на цю заяву була поміщена в щоденнику „Діло" з дня 23-го м. м., тому, що через припинення дискусії над заявою недовіря для уряду відобрали нам змогу скласти цю заяву в тій палаті. Від самого початку ми були тієї думки, що метою цієї декларації не була охота налагнати польсько-українські

взаємин, а радше тимчасовий інтерес Польщі за закордонним тереві, а саме увага на недалекі засідання Ради Ліґи Націй, де розглядали нашу скаргу в справі „пацифікації“. Наш погляд був вірний. Заяву п. міністра внутрішніх справ негайно передали референтові наших скарг, японському амабасодорові д-р Сато і на його думку, є вона корисною ілюстрацією політики, яку польський уряд має намір повести супроти української меншини. Читаючи пресу та маючи на увазі те, що діється під Харбіном і в Шангаю не дивуємось, що для д-ра Сато заява міністра внутрішніх справ, є корисною ілюстрацією політики польського уряду супроти української меншини.

З цього становища дивимося теж на рішення Ліґи Націй у нашій справі, основане на справозданні п. Сато, що занятий тепер головно справою великого конфлікту його власної держави. А все-ж це справоздання містить у собі, хоча за дипльоматичними словами, осудження та напятнування „пацифікаційних“ метод, що були предметом нашої петиції; воно стверджує, що права меншини були нарушені та містить навіть вислів жалю, що польський уряд досі не дав відшкодування за „пацифікацію“. *Ми врештою здавали собі ясно справу з того, чого можна сподіватися від Ліґи Націй* — і що покищо її діяльність мусить бути головно примирна та посередницька. Тому то *останнє її речення ані нас дуже не втішило, ані зажурило.* Віра в невмірущі сили українського народу була, і надалі лишається нашим провідним гаслом.

ТРИ ПОЛЬСЬКІ ТЕЗИ.

Важніша для нас декларація п. міністра Перацького з огляду на наші внутрішні обставини. У цій декларації, складеній іменем усього уряду зясовані принципи, на підставі яких уряд має намір у найближчій будуччині управильнити своє відношення до цілости нашого національного життя. Переказана в цій декларації форма, що має управильнити це відношення, є вже третьою з черги формою нормування українсько-польських взаємин у польській державі.

Першою була теза Хієно-Пяста, що казала про Польщу як про національну державу з польським народом як єдиним сувереном. Наслідком тієї тези було те, що український нарід у Польщі скинули на шабель етнографічної маси без якогонебудь політичного значіння та навперивували яко мога український елемент. Виборча ординація до варшавського сойму, фактичне зведення на нівець усякого самоврядування на українській території, військове осадництво та кольонізація замість земельної реформи, своєрідні мовні закони в школі — усе це мали бути необхибні засоби, щоби нас політично ослабити та обезсилити, а відтак політично знищити. Живий, видержливий організм селянського українського народу переніс ці удари. Хієно-Пяст мусів признати, що його теза збанкрутувала.

Другою формою нормування цих взаємин була форма, ведена від травня 1926 урядом ББ, яку можна назвати „регіоналізмом“. Її мета — звести українське національне життя до ролі одного із регіоналізмів у Польщі та затерти окремішність українського національного життя у спільних регіональних організаціях. Після довгих, досить ріжнородних спроб, вона виявилась у практиці неможливою, тимбільше, що ту форму поборювали не тільки українці, але й поляки. Ця друга теза теж мусіла збанкрутувати.

Декларація п. міністра Перацького з дня 16. січня висуває третю тезу, як управильнити українсько-польські взаємини. Її провідною думкою — принцип, що якщо українці в польській державі будуть справді льояльними громадянами, себто прихильниками теперішнього політичного режіму та берігтимуть усі закони, тоді уряд ставитиметься до них однаково як до всіх інших громадян держави, себто, що тоді вони зможуть користати з прав, які належаться усім громадянам держави. Згідно з тією засадою польський уряд не признає нам у межах державної суверенности характеру окремої правної одиниці, не вважає нас ніяким політичним підметом, не бачить нас як членів окремого великого народу, не признає супроти нас ніякої національної проблеми, навіть меншинової, не поводиться з нами як із політичною одиницею з історичною традицією, а лише бачить у нас тільки поодиноких громадян польської держави, яким можна було би забезпечити життя та майно ціною т. зв. льояльности, себто ціною піддачі нинішній оліґархічній системі правління.

П. міністр заявив у своїй декларації, що хоче поставити в ній крапку над *і*. Гадаю, що і ми повинні льояльно таку крапку покласти. Тому заявляємо, що ми певні, що ніодин напрям політичної української думки на цю нову засаду п. міністра не згодиться, що вона не тільки не наладнає польсько-українських взаємин, а навпаки, загострить їх і раніше чи пізніше збанкрутує і та третя засада, як збанкрутували обі попередні.

Наші взаємини можна наладнати тільки на основі пошани прав кожного народу згідно з духом рівности та свободи.

—o—

Еміґрантські сензації.

Вел. кн. Кирило, гетьман Скоропадський і „майбутня Росія“.

В російських еміґрантських колах у Парижі — як повідомляє німецька преса — йде в останньому часі жива виміна думок про останню велику промову претендента до російського престолу, вел. кн. Кирила. Цю промову виголосив він на зібранні монархістів, порушуючи в ній широко справу майбутньої державної структури Росії. Великий князь поставився ворожо до плянів, що змагають до введення капіталістично-господарської форми в новій Росії, яка мов фенікс зродитись має із попелу більшовизму. Він твердить, що капіталізм розкладається, і комунізм теж не може рахувати на довше істнування. Комуністична диктатура підготовила відбудову монархії на „російських“ землях.

Одначе ця монархія мусить спертись на радах (совітах), до яких уже привикло „російське“ населення. Вони повинні грати ролю законодатних установ. Отже доживемо — твердить в. кн. Кирило — до створення радянської (совітської) монархії з державно-соціялістичним устроєм. Промовець зазначив у дальшому що, якщоб йому припала честь заняти російський престіл, то він продовжував би національну політику Сталіна, яку вважає найкращим способом до затримання єдности російської імперії. Він заявив навіть готовість визнати гетьмана Скоропадського правосильним монархом України, сфедерованої з Росією.

Як бачимо з того, сталінська лінія в національному питанні вповні відповідає російським монархістам.

Претендент до царського престому слушно говорить, що ця лінія найкраще дбає за збереження „єдінства Росії“. Бо вона петрифікує „малорасейство“, відбирає українцям суверенно-державницькі амбіції і робить із них нешкідливих провансальців. Але невжеж в. кн. Кирило думає, що ця лінія вдоволяє теж український нарід або що вона вдоволить його в майбутньому? Мабуть так, бо говорить про цю лінію в програмовій промові, якої тенденцією є діяти на уми і зеднувати ...симпатії. **В. Север.**

—o—

Скромні надії Гітлера.

БЕРЛІН, 5. I. ПАТ. Преса повідомляє, що Гітлер відкидав досі всі пропозиції іменувати його службовцем на державному становищі, залючись покликання президентом Гінденбурґом обняти становище канцлера. Тим способом провідник націонал-соціялістів хотів добути німецьке громадянство.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. ЛЮТОГО 1932.

ДУДЛЕЙ ГОВС. 4)

Бандитська історія.

Годинами передумував Гентер над тим, чи не далося би якимсь способом втекти, та вся його уява розбивалася об просту неможливість якогось почину. Він міг би продовбати діру у тій глиняній стіні, щож коли Мері Брайс не була здібна до якогось фізичного труду, не згадуючи вже про швидкий біг. А навіть у такому разі вона наражується на стріляпину бандитської сторожі, якої кулі, дарма, що оперетькові, рівно небезпечні як звичайні.

— Чи вірите, ласкава пані, що Фуен-Лінґ виконає свою погрозу?

— Той цілий Фуен-Лінґ такий комічний, — захихикала у своїй добродушній безжурности Мері Брайс. — Десь роздобув собі бінокль, але не вміє з ним обходитися. З тим безнастанним намаганням притвердити його якось до свого орієнтального ока, рухаючи при тім щетинястими вусами, у тому недопасованому кабаті і у легеньких шовкових штанцях, виглядає він справді потішно. Та жорстокість, що визирає з його лиця, відбирає охоту до сміху. Не питайте, молодче, чи може він виконати свою погрозу, але надійтесь більше на поміч Сологоя.

І справді, другої ночі здавалося, що надія ця не була даремна. Лежачи в темниці вони не бачили і не чули нічого, та Гентерові привиділося в хвилині, коли місяць кидав крізь шпарку в стіні снілок блідого світла, щось білого на долівці. Серце забило у ньому живіше і він, простягнувши руку, схопив клаптик паперу, на якому стояло написано Сологоя рукою: „Не тратьте надії, незабаром надійде поміч з Чав-Єну“.

— Гарний хлопчина, той Сологой, — сказала Мері Брайс, — але скажіть мені, яким способом він це тут перепачкував?

— Мене знов більше цікавить питання, як довго триватиме те „незабаром“ — відповів Гентер.

— Думаю, що завтра, бо пізніше вже було би за пізно. Добродій Фуен-Лінґ ждати не буде. Він волітиме стратити 13 тисячів долярів як зректися приємности випробувати на нас справність старої гармати.

Надія на поміч поділала на Гентера, мов вино. Він навіть не пробував заснути, а скулений у три погибелі у свому куточку пильно передумував, якто незабаром звиться збройний відділ з Чав-Єну і перетеребить бандитську ватагу Фуен-Лінґа. Притім заздро поглядав у сторону, де лежала Мері Брайс, як вона звинена у клубочок, спокійно собі спала, хропячи рівномірно.

Не минуло й години після світанку, як до халабуди ввійшов Фуен-Лінґ з двома посіпаками. Він поправив монокль, уклонився по військовому і глянув на бранців з котячим усміхом.

— Приносите нам сніданок, пане кельнер? — спитала жартівливо Мері Брайс.

Жовту шкіру ватажка прошиб червоний відблиск, а очі запалахкотіли. Та він проковтнув цю образу і губи його розширилися по самі ясна.

— Ой ні, ласкава пані. — відповів. — Сніданку не приношу, але приходжу з новиною. Мій амбасадор у Чав-Єні повідомляє, що на мене йде збройний відділ, тож мушу скоротити наш речинець і оголошую вам, що дальше до дванацятої чекати не можу на грошевий викуп.

— Чомуж не заждати до завтра? — спробувала торгуватися Мері Брайс.

— Або я дурний? — відповів уперто Фуен-Лінґ.

— Цеж і є, що і я так думала.

Фуен-Лінґ зробив крок уперед з піднесеним у руці дулом револьвера, а кулаки Гентера рівночасно затиснулися. Але ватажок духом зм'як і на весь голос зареготався

(Продовження буде.)

В справі зміни календарів.

Голос заточенця.

В статті Similis-а „Спільні чи окремі свята?" („Діло" з 7. січня 1932 р.) наведено дуже влучні заміти щодо тих моральних і матеріальних втрат, які поносять деякі верстви нашої суспільности з причини юліянського календаря. В доповненні до вище наведеної статті хотів би я звернути увагу на те, що значно більше терплять з тої самої причини тисячі нашої інтелігенції, що опинилась не по своїй волі на заточенні в корінно-польських землях.

Українські заточенці (переважно учительство) можуть користати зі святочних ферій (думаю тут про Різдво і Великдень) лише в часі латинських свят. Є вправді розпорядження, на основі якого можна бути звільненим від занять і підчас українських свят; одначе ледви чи наш урядовець зможе собі позволити на таку далеку і подвійну подорож, себто на латинські й українські свята, бо між феріями одних і других свят є ще кілька днів праці, що їх учитель мусить відбути. А коли хто собі на такий люксус позволить, то й так не має ніякої радости зі свят, бо зараз на другий, або таки й на перший день мусить вибиратися в дорогу. „Святкує" тоді по стаціях або вагонах, що в найвищім степені людину дразнить і гнобить. Через це саме багато є таких, котрі, щоб себе не роздражнювати, взагалі нікуди не виїзджають і „святкують" на чужині. Ці дні уважають, зрозуміла річ, за найприкріші в році. Позбавлені вони святочного настрою і своєрідної атмосфери.

Все це витворило такий стан, що слабші характером починають з тим зживатися, байдужніють, зривають тимсамим звязок з рідним краєм, рідною традицією і так помалу асимілюються.

Так менш-більш представляється та справа в Конгресівці. Натомість на Поморю і в Познанщині під цим оглядом ще гірше. Там панують такі відносини, що урядовець-українець боїться дуже часто признатися до своєї національности й обряду. Через це „святкує" дуже скрито.

Щоби бодай частинно злагіднити незавидну долю тих, викинених поза скобки нашого збірного життя людей, котрим на імя „заточенці", треба би негайно приступити до підготовних праць у справі переходу на григоріянський календар.

Заточенець.

З польської преси.

„Рапорт Ради Ліґи не є дефінітивною полагодою справи..."

Сензаційні інформації женевського кореспондента краківського часопису.

Жидівський щоденник у польській мові (як львівська „Хвіля") у Кракові, **„Нови Дзеннік"**, приніс у числі з 5. ц. м. замісць передової статті „Лист з Женеви" М. Каганого п. н. **„Польські справи на Раді Ліґи Націй"**. Та кореспонденція для нас надзвичайно цікава, бо приносить цілком нове освітлення відомого вирішення українських петиций, освітлення, яке ставить під рішучий знак запиту цілу тезу про побідний для Польщі характер отого женевського вирішення. Є це перший чужий голос, що вказує на звязок такого вирішення з подіями на Далекому Сході!

На вступі автор кореспонденції коротко перечисляє усі польські справи, що найшлися на порядку нарад біжучої 66. сесії Ради Ліґи та які польським приятелям казали лякатися, „що Польща відіграє на сесії знову прикру ролю „цензурованого" й буде примушена відпирати концентраційні атаки своїх — на жаль — дуже численних неприятелів на заграничнім терені". Але, мовляв, „в загальному воєнному гаморі та в настрою найвищого зденервування і напруження" усі ті справи зійшли на дальший плян. Тут же п. Каґане хвалить п. Залеського, але робить це дуже своєрідно:

„Не зменшимо в нічому заслуги і дипльоматичну зручність представника нашого уряду, коли скажемо, що наїзд японців на Шанґай і факт, що референтом Ради в меншинених справах є представник Японії у **величезній і несподіваній мірі** влекшили їх ролю...

Після того вступу кореспондент приступає до розгляду виключно української справи.

Однак не вистане тішитися додатнім для Польщі ходом останньої сесії Ради, лише треба докладно зясувати собі, що справжні користи з тої дипльоматичної побіди залежать в цілости від дальшої, тепер надзвичайно влекшеної внутрішньої акції польського уряду. Маємо тут на увазі передусім українську справу. Ми неоднократно осуджували в минувшині тактику нашого уряду, яка полягала на змаганнях до „погребання" українських скарг на міжнароднім терені...

П. Каґане волів би, щоби ті скарги попали на Раду Ліґи з ініціятиви самого п. Залеського, а в способі теперішнього полагодження тих скарг бачить правильність того свого становища. Бо хоча, мовляв, „українські скарги дісталися на денний порядок Рада Ліґи всупереч волі Польщі", а проте Рада дуже рішуче напятнувала революційну і терористичну акцію українців і „дала українським петентам зрозуміти, що злочинні методи насильства і террору в боротьбі за права укр. меншини не зеднають собі ніколи симпатії Ради".

Цим пояснюють, що Рада в значно менше гострий спосіб осудила брутальні методи „пацифікації" і що висловила лише жаль, „що польський уряд не вважав річю можливою виплатити відшкодування невинним елементам населення, які впали жертвою зловживань". Однак булоб небезпечною оманою, колиб люди у Польщі думали, що ці методи світ признав слушними. Навпаки, вони викликали найвище і для опінії про Польщу на чужині незвичайно шкідливе обурення, якого наслідки будуть прикрі й довготріваючі. **В документі Ради Ліґи занехано дати вислів тому обуренню лише з політичних оглядів** (підкреслення наше).

І тут входимо в корінь справи:

Рапорт Ради Ліґи в українській справі **не є дефінітивною полагодою** тої справи на міжнароднім терені, але — хоча цього не **можна вичитати в самому документі — її відложенням.** Рада хотіла цим рапортом створити для польського уряду і для самої української меншини найдогіднішу атмосферу, щоб він розпочав нову угодову політику. Заяви, які мін. Перацький склав 16. січня ц. р. на бюджетовій комісії сойму, були дуже загальникові і не висловлювали ніякої конкретної програми. Однак гадаємо, що **мін. Залеський доповнив у своїх довірочних розмовах з членами Ради ті заяви** і представив їм у ширшому обемі ті кроки, які польський уряд має замір розпочати, щоби запевнити українському населенню ті права, які він зобовязався дати девять літ тому, з нагоди рішення Ради Амбасадорів, яке признало Польщі дефінітивно суверенність над Східною Галичиною. **Щоби польський уряд міг ту політику свобідно вести і щоби міг свою програму — маймо надію, що він має ту програму (!) — постепенно переводити, треба було доконче усунути хочби найменші вигляди („позори") зовнішньої пресії, які могли би викликати здогад в українських терористів, що їхні методи таки видали плоди. Однак не треба спеціяльно доказувати, що обовязок польського уряду виконати позитивну програму в українській справі, є тепер — у таких спеціяльно влекшених умовинах — лише ще більше імперативний.**

Розвязання меншинної проблеми у Польщі згідно зі слушними дезидератами меншин і добре зрозумілим інтересом держави — є найважнішим завданням однаково внутрішньої, як і зовнішньої польської політики. Після 12-ти літ істнування Польщі не лише навіть не розпочато цього завдання, але доконано на тому полі величезну скількість гріхів і промахів, які в надзвичайній мірі поглибили труднощі, що істнували в тій проблемі...

—o—

За права українського народу на Буковині.

Меморіял для підсекретаря національних меншин.

Громадяни української національности станівської судової округи на Буковині, що творять понад 80-відсоткову більшість населення, вислали державному підсекретареві для національних меншин, Бранішоні пропамятне письмо, в якому зажадали привернення всіх прав української мови в школах і урядах, як це було за Австрії; улекшення відлови всіх українських культурних і економічних товариств; дозволу учителям і священикам брати участь в житті цих товариств; встановлення священиками на Буковині людей, що знають українську мову, та оголошення висліду останньої конскрипції щодо національности в кожній громаді окремо.

ЗАКАРПАТТЯ.

За санацію Т-ва „Просвіта" в Ужгороді.

Слідом за Т-вом „Просвіта" у Львові видав недавно також санаційний комітет Т-ва „Просвіта" в Ужгороді відозву до українського народу на Закарпатті, в якій вказує на сумний стан Т-ва та закликає до грошової допомоги.

З найновішого білянсу виходить, що ужгородська „Просвіта" має 4 міліони 115 тисяч 37 кч. довгу. Одначе в міжчасі продано старий дім „Просвіти" при вул. Раковція за 350.000 кч., тож лишилося довгу 3 міліони 661.537 кч. Один міліон з тих 3,661.537 кч. винна „Просвіта" державі, яка дала цей міліон як безпроцентову позичку, котру треба буде сплачувати без процентів аж по десяти роках. Тож по правді лишається лише 2 міліони 661.537 кч. довгу. З того один міліон кч. — це довгоречинцева позичка, котра сплачується з доходів кіна. (Кіно і мешкання Нар. Дому приносять річно 200.000 кч., а це вистарчило би на амортизацію і проценти одного міліона (132.000 кч. річно), а решта лишилась би на адміністрацію й діяльність). Таким способом залишається ще невпорядкованих 1,661.537 кч. Цього довгу треба позбутися, щоби „Просвіта" спокійно, без фінансових турбот могла віддатися виконуванню свого завдання.

Безсумнівно є це поважна сума, але не є вона відстрашаюча, бо „Просвіта" поробила заходи і має повну надію, що 800.000 кч. покриє чсл. уряд. Отже в дійсности лиш 800.000 кч. мусить покрити наше громадянство на Закарпатті.

Відозву іменем санаційної комісії підписали: Августин Волошин, д-р Михайло Бращайко, Фр. Аґій, Юлій Ревай і д-р Роман Стахура. Жертви на санацію ужгородської „Просвіти" складають у Підкарпатському Банку в Ужгороді („Народній фонд").

Новий український часопис.

На днях вийде в Ужгороді новий український часопис п. з. „Українське Слово". Це буде — як подає соц.-дем. „Вперед" — надпартійний політично-суспільний орґан народовців, що його редакційний комітет думає поширити на щоденник. Той-же „Вперед" пише, що як тільки зачули „русскіє", що українці задумують видавати щоденник, збіглися до Мукачева й постановили видавати „русскій ежедневникъ".

Неуступчивість Японії.

ЖЕНЕВА, 5. I. ПАТ. Поль Бонкур на конференції з китайським делегатом Єном заявив, що поладнання китайсько-японського спору являється тепер проблематичним, бо Японія відмовляється приняти дві умовини, поставлені великодержавами

З церковних справ.

Виганяють протестантських агітаторів з сіл.

Пишуть нам з Городенщини, що до села Вікна прибув мин. неділі (24. м. м.) протестантський пастор, який заїхав до господаря Федя Гевюка, де мали відбутися сходини місцевих „кальвінів" (як їх називають у селі). Мешканці села, не хотячи допустити до релігійного роздору серед населення, що досі було під релігійним і національним оглядом одноцільне, виступили різко проти сектантського агітатора, якого обкидали гнилими яйцями і вигнали з села, а в хаті, де збиралися його прихильники, вибили вікна.

Третього греко-кат. епископства на Закарпатті не буде.

Від 1927 року товклася справа креування третього з черги греко-кат. епископства на Закарпатті, т. зв. мармарошського, з осідком в Густі. Справа ця, за якою побивалися деякі круги, остаточно впала, бо теперішні економічні відносини в ЧСР такі, що чсл. уряд відмовився видати потрібні грошеві засоби на ту ціль.

Невдоволення серед закарпатських православних.

Іменування православним епископом для Закарпаття професора-серба, що принняв назву Дамаскина, викликало в деяких місцевих православних кругах невдоволення. Невдоволений не тільки архимандрит Кабалюк що резидує в Густі і сам мав охоту стати епископом, але й відомий широко „місіонар" Віталій зі Свидника, що веде широку акцію „навертання" на православія. До чого доведе це невдоволення з нового епископа серед місцевих православних, мабуть небавком почуємо.

Зріст Чина ОО. Василіян на Закарпатті.

До трьох дотеперішніх монастирів ОО. Василіян на Закарпатті долучується ще один, а саме монастир в с. Імстичево коло Білок, який ОО. Василіяни перебрали недавно у власне посідання. Ігуменом монастиря в Імстичеві, що має за собою близько 200-літню історію, став о. Котович. Переняття цього монастиря ОО. Василіянами має остільки значіння, що він положений в самім серці Боржавської долини, де саме в останніх роках ішла жвава православна пропаганда, котрій ОО. Василіяни протиділають з успіхом. — Небавком мають закарпатські ОО. Василіяни переняти в посідання ще один малий монастир в Боронявi коло Густу.

З життя наших установ.

Загальні Збори Т-ва „Зоря" у Львові.

Звичайні Загальні Збори т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" у Львові відбулися 24. січня ц. р. під проводом п. Юр. Сидорака при численній участи членів, що з зацікавленням брали участь у нарадах і в справах адміністраційних т-ва, які в минулім році значно управильнено, і в справах секцій, особливо секції опіки над українською ремісничою молоддю, зорганізованою в „Зорі" та у справах філій т-ва. Збори рішили на будуче поширити організаційну працю на місці та в краю, зокрема щодо основування дальших філій, та утворити фонд ощадности, який має бути початком заснування зорянської каси. Всі звідомлення з діяльности приняли Збори з одобренням до відома. — Нововибраний виділ: голова — Юр. Сидорак; виділ: Карпяк П., Хомяк Д., Кліш М., Беряк О., Абрагамовський Р., Галушка М., Фелиньский В., Белегай В., Купчик О., Пьорох В. Заступники: Партикевич Р., Абрагамовський Б., Легінь М. Провірна Комісія: Стефанівський І., Гавак С., Хомин В.

В справі епархіяльних виборів на Буковині.

Українська організація при роботі.

На Буковині відбудуться 14. ц. м. вибори до епархіяльної ради. Члени цієї ради сходяться в Чернівцях у митрополичій резиденції і радять під проводом митрополита над церковними справами. До їх компетенції належить теж завідування майном релігійного фонду. До війни мали вплив на майно і всі інші справи православної церкви українці та румуни. Після війни румуни забрали українцям не тільки школу та мову, але й всякий вплив на церковні справи.

Епархіяльний збір, який уступив, де на 60 членів було тільки двох українських священиків, дбав про українське население так, що наші села стали карними посадами для „невигідних" румунських священиків, а релігійним фондом господарив так, що тепер нема чим виплатити пенсії ані священикам та їхнім вдовам, ні дякам.

Українське громадянство рішило на зборах у „Народньому Домі" в Чернівцях взяти масову участь у виборах до епархіяльної ради і поручили вибраному на це комітетові перевести вибори так, щоб українці осягнули в чисто українських округах: в Заставні, Кіцмані, Вашківцях, Вижниці і Чернівцях II. по двох українських заступників, а в мішаних округах як Чернівці I, Сторожинець, Серет і т. д., щонайменше по одному заступникові. В склад центрального виборчого комітету входить Антін Клим і Микола Гарас.

—o—

Нова митна політика Англії.

Господарська єдність британської імперії.

Ціла Англія дожидала з великим напруженням промови канцлера скарбу Чемберлена, виголошеної на сьогоднішньому засіданні палати громад в справі охоронних мит. Промова має історичний характер, бо створює перехід Англії від традиційної політики вільної торговлі до митного протекціоналізму та до здійснення ідеалу господарської єдности британської імперії, пропагованої ще батьком теперішнього канцлера скарбу. Будуть внесені приготовані проекти фінансових законів, що вводять загальну митну тарифу у висоті 10 прц. Всі товари, імпортовані до Англії, з вимком пшениці, заліза, бавовни і вовни, підлягають митній оплаті 10 прц. Товари з доміній та кольоній вільні від цього мита. Подробиці цієї системи будуть виладжені на імперіяльній конференції в Оттаві 18. липня ц. р.

Студентські бучі в Берліні.

БЕРЛІН, 5. І. ПАТ. Націонал-соціялістичні студенти уладили нові антисемітські маніфестації в будинку університету. Яких 1500 демонстрантів почало кричати „геть з жидами!" і лаяли сенатський розпорядок, що релегує двох студентів гітлерівців за авантури та дає нагану предсідникові гітлерівського студ. тов-а. Між гітлерівцями і студентами демократами прийшло до бійки, якій зробила кінець поліція. Університет закрито на кілька днів.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗІ СОЙМУ.

Бюджети.

6. II. радив сойм над бюджетом. Референт сказав, що бюджет президента опрацьовали ц. р. із заощадженням около 300 тис. зол. Бюджет сойму та сенату на 1932-3 р. у доходах виносить 268.000, а в видатках 6,177.713. Бюджет мін-ства закордонних справ виносить 6,531.500 зол. Переходючи до міжнародних справ справоздавець сказав, що на роззбройну конференцію польська дипльоматія вносить у міжнар. життя первень лицарськости та ретельности, бо вона озброєна в аргументи, які доказують, що Польща бажає мира, основаного на пошануванні міжнар. трактатів і зобовязань.

Бюджет м-ства освіти в порівнянні з м. р. зменшений на 97,172.303 зол.

У дискусії пос. **Великанович** обговорював проект нового шк. закону. Підкреслив, що його цікавить головно прив. шкільництво та що той проект настановляє контролю поліційних і адміністраційних чинників над тим шкільництвом. Бесідник заявляється проти проекту та заповідає голосування проти бюджету.

Опісля радили над бюджетом м-ства почт і телеграфів.

З ОСВІТНЬОЇ КОМІСІЇ.

Закон про устрій шкільництва.

ВАРШАВА, 5. II. ПАТ. Соймова освітня комісія в присутності мін. Єнджеєвича та віцемін. Перацького покінчила ген. дискусію над урядовим проектом про устрій шкільництва.

Пос. **Великанович** (Укр. Кл.) і Лянгер (Ст. Л.) зайняли неґативне становище до урядового проекту. Мін. **Єнджеєвич** відповідав на закиди пороблені в дискусії. Закид поспіху, заскакування сойму та суспільности і фіскальности неоправданий. Неоправданий теж закид, що закон недемократичний. Положення молоді закон не погіршує а поліпшує. Середня школа погано приготовила учнів до університету, не приготовила до життя. Закон має помагати витворювати фахову інтеліґенцію, так що частину молоді прив. шкіл спрямує до фах. ліцеальних шкіл. Щодо **приватного шкільництва** внесено спец. закон про недержавні школи. Нема мови про спинювання прив. ініціятиви, навпаки закон говорить про основування шкіл для досвідної мети, основаних на окремішних орґ. принципах.

Опісля відповідав іще віцемін. **Перацький** на закиди опозиційних послів.

БИЛИ ВЯЗНІВ — ДІСТАЛИ ПО 6 МІСЯЦІВ.

Окружний суд у Ченстохові засудив на кару по 6 місяців вязниці команданта поліційної станиці в Клобуцьку Бол. Павліковського та поліцаїв Гавера й Новака за це, що побили арештованого Пасеку зі Закшева.

ІЗ РОЗЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Військо, артилерія та летунство для Ліги Націй.

ЖЕНЕВА, 5. II. ПАТ. Французька делеґація зложила нині конструктивний плян організації мира. Проект обіймає: 1) віддавання до розпорядження Ліги Націй цивільного та військового летунства, 2) деяких катеґорій воєнного сухопутнього та морського матеріялу, 3) створення міжнародньої армії, 4) охорона цив. населення. Проект передбачує для Ліги віддачі тяжкої артилерії, великих воєнних кораблів з гарматами калібру більшого як 203 міліметри або тонажі понад 16.000, підводних човнів, яких тонажа перевищатиме межу, устійнену конференцією.

Франція готова піддержати свої зобовязання 1) поза Европою бриґадою піхоти, легкою морською дивізією та летунством, 2) в Европі дивізією піхоти, морською дивізією та летунством, 3) колиб напасник був сусідом Франції, крім згаданого континґенту ще збройними силами, яких скількість кожен раз устійнилиб у порозумінні з Лігою.

Колиб до тієї конвенції приступили держави, що не належать до Ліги, то права Ліги, передбачені фр. проектом, перейшлиб на якусь міжнар. владу, яку створилиб для переведення співпраці.

НУРЦІ ДІСТАЛИСЯ ДО М. 2.

ЛЬОНДОН, 5. II. ПАТ. Адміралїція повідомляє, що нурці дісталися до дверей підводного човна М. 2., які, як і деякі люки обсерваційної вежі, є відчинені. Постановили вести дальше рят. акцію, наскільки лише будуть сприяючі умовини.

ДУНІКОВСЬКИЙ ДОБУВ ЗОЛОТО?

ПАТ повідомляє буцімто Дуніковському при спробах у Парижі із кремінія, що важив не більше 50 гр., вдалося видобути золото. За кілька днів робитимуть дальші спроби.

ДРУГА НЕВДАЧА ПОЛЬСЬКИХ СПОРТОВЦІВ В АМЕРИЦІ.

ЛЕЙК ПЛЕСІД, 5. II. ПАТ. Америка—Польща 4:1.

ЗАРЕМБА ВИЙДЕ НА ВОЛЮ.

Дактильоскопійна експертиза з відтиску пальців інж. Заремби випала корисно, тому прок. Ляневський постановив випустити Зарембу на волю у суботу пополудні. Слідство в справі злочину в Бруховичах покінчать ок. 15 лютого. Справа прийде перед суд у березні.

—o—

Біржа.

Пшениця двірська 21·75—22·25, пшениця [illegible] ська 20·00—20·50, жито галицьке 21·50—21·75, ячмінь [illegible] зиньский броварняний 19·00—20·00, ячмінь [illegible] 14·25—14·75, ячмінь пастівний 00·00—00·00, [illegible] кий 20·75—21·25, кукурудза румунська 15·[illegible], рабсля промислова 2·80—3·00, фасоля біла [illegible], фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса [illegible]

—o—

ПЕРШІ ВЕЧЕРНИЦІ
„ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ в Станиславові в салях „Укр. Сокола“ в дні 13. II. 1932!

Додаткові запрошення в канц. інж. І. Поповича, вул. Липова 23.

З китайських боєвищ.

БІЛЯ ХАРБІНА.

МОСКВА, 5. II. ПАТ. На основі радянських інформацій ситуація в районі Харбіна дуже грізна. Куантунська команда відкидає рішучо пропозицію в справі евакуації Харбіна й задумує ставити гострий опір японцям, що збирають великі сили. До рішаючого бою прийде в найближчому часі.

БІЛЯ ЧА-ПЕІ.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє, що 4. ц. м. попол. японці вдарили знову на Ча-пеі, щоби викинути китайців. Хотять збурити будинки, в яких ховаються китайці, ставлячи завзятий опір.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Після страшного 4-годинного бомбардування японськими літаками Ча-пеї, повстала на просторі двох кільометрів велика лука. Китайці займають дальше руїни двірця Ча-пеї й держаться ще у форті Ву-сун.

БІЛЯ ШАНГАЮ.

МОСКВА, 5. II. ПАТ. На основі повідомлень радянських кореспондентів, бої в Шангаю тревають дальше. Японці знищили артилерійським вогнем головні точки опору китайців. Зачувати, що китайське військо відступає від Шангаю. Цивільне населення тікає до чужинецької дільниці, грабуючи по дорозі харчеві крамниці.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

БЕРЛІН, 5. II. Бюро Вольфа повідомляє із Вашингтону: Американський уряд зголосив новий протест проти того, що японські війська вживають невтральну смугу в Шангаю за операційну базу для операцій проти китайців.

МОСКВА, 5. II. ПАТ. Дня 3. ц. м. японські военні кораблі бомбардували кілька годин фортифікації китайського военного порту в Усуні. Форти поважно ушкоджені. Серед китайської залоги запанувала паніка.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Три японські военні кораблі, що брали участь у бомбардуванні Нанкіну, подалися горі рікою Ян-це.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Прибув тут англійський военний корабель з адміралом Келлі. Рівночасно прийшло 7 американських контрторпедовців.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Опівночі японці почали острілювати місто з тяжких гармат, що тревало чотири години. Всеж таки японські відділи не посунулися вперед.

КИТАЙСЬКІ ЛІТАКИ.

ШАНГАЙ, 5. II. ПАТ. Два китайські літаки заатакували над Джангаєм 6 японських літаків до бомбардування. Японські літаки відвернули в напрямі ріки, але один із них упав біля Ча-пеї. З Нанкіну прибуло сьогодні рано 18 китайських літаків. На подвірі школи напроти японської головної кватири впало кілька стрілен.

—o—

Дрібні вістки.

В Ріо де Джанейро підписали торговельний договір між Бразилією і Польщею.

Підписання торговельної провізорії між Австрією та Польщею відложено на короткий час.

Австрійським міністром іменований хліборов Франц Бахінгер, член селянського союзу. Приділено йому поліційні справи.

Китайський уряд приняв англьо-американську пропозицію у всіх точках без застережень.

Безпартійний комітет, що пропаґує кандидатуру Гінденбурга, зібрав за два перші дні на свої листи 227.000 підписів.

—o—

НОВИНКИ

— **Чергова конфіската „Діла“.** Попереднє число (27) щоденника „Діло“ сконфіскувала цензура за одинацять рядків із передовиці „Женевський рапорт“. Це вже четверта з черги конфіската „Діла“ в цьому році.

— **Укр. Тов. Прихильників Мистецтва у Львові повідомляє,** що воно рішило улаштувати весняну виставу творів усіх сучасних укр. мистців, без огляду на мистецький напрямок. Всіх малярів, графіків і різьбарів, що бажають взяти участь у виставці Управа Т-ва просить зголошувати рід експонатів, розмір і кількість найпізніше до дня 1-го березня ц. р. на адресу: Львів, вул. Генінга 24, різьбар Литвиненко. Речинець надсилки експонатів і адреса будуть вказані пізніше.

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка** у Львові, вул. Чарнецького 24, мав у січні 55 кат. чисел приросту до ч. 22387 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 10, побутова старина 2, етнографія 5, церковна старина 1, історичні памятки 7, екслібріси 1, репродукції 92, видівки 11, альбомики репродукцій 2, фотографії 44, монети 6, медалі 7, пляκета 1, печатка 1, фотокліші 2. Жертводавцями були пп.: Береза Я., Денека Г., Дорошенко В., проф. Загайкевич Б., проф. Кіт М., Лазорко М., ред. „Літопису Червоної Калини“, д-р Левицький В., д-р Никифоряк С., Ніжанковський Т., д-р Олесницький Ю., Ольшанський Л., Пясецький, Пик О., Сокіл-Батько, радн. Сопотницький О., Сорочка М., Стефанович А. і Л., Терпеливець Р., УФОТО, проф. Фотинюк Т., Чайковський Е. Управа Музею складає усім їм за це щиру подяку. Відвідувачів було 62, у тім 3 шкільні прогульки. — **Управа Музею.**

— **На ратуші тепло.** Львівський ратуш має свій термометр, на якому виписують щодня ступінь температури. У пятницю вранці, коли ми мали 10 ступнів холоду, цей термометр потішав громадян міста, бо показував тільки 1. А може тільки „зеро“ відлетіло від морозу?

— **Кіна для безробітних.** Львівські кіна „Стилеве“ і „Рай“ влаштовують у неділю, 7 лютого ц. р., ранки з біжучого програмою; дохід призначений на допомогу безробітним; початок 12 год. полудня.

— **Із краєвої хроніки.** Іван Коженьовський призначив своє майно 100.000 зол. на захист для старців у Чорткові. — У Поморянах, зборівського повіту, згоріли господарства Василя й Михайла Березинського; шкоди до 11.000 зол. — Під Чортковом знайшли тіло замерзлого 13-літнього Штока з Чорткова. — До перемиської тюрми відставили грабіжника Адама Рабського; йому погрожує наглий суд за грабіж 100 зол.

— **Тричі одружений — божевільний.** Відомий психіятр у Мадриді Хуарос, посол до еспанського парляменту, призадумався над тим, чи мужчина, який втретє хоче одружитися не божевільний. Хуарос заявив, що зголосить у парляменті внесок на доповнення розводового закону. Коли би його доповнення парлямент ухвалив, то мужчину, який після другого розводу хотів би знову одружитися, відставлялиб до лічниці для божевільних, щоби перевірити його здоровля. Хуарос висловився, що львина частина кандидатів до третього з черги подружжа виявилася би невідповідною за свої вчинки.

— **Тайна більшовицьких винаходів.** Двацять трьох службовиків московського патентового бюра стоїть перед судом за злу оцінку надісланих винаходів. На основі радянських правильників ніякий винахід не може бути витвором одного мозку, але „колективним висловом народної волі“. Обовязком кожного хочби й неграмотного громадянина є праця над використанням технічних здобутків і намагання робити винаходи. Патентові бюра мусять ті „винаходи“ розглядати, переробляти та приготовляти їх до практичного вихіснування. На вдивовижу державне патентове бюро розглядало винаходи з саботажним підходом: із 8000 начерків, надісланих у 1923 р. бюро використало лише 48... Це причина процесу службовиків патентового бюра. Влада хоче довідатися, що сталося з 7952 винаходами, само собою — небуденними... Всетаки можна сумніватися чи впливи радянської влади на культуру та творчість винахідчиків аж такі великі, щоби в одному році було 8000 винаходів; здається, осуд службовиків патентового бюра був правильний: із 8000 — 48....

— **„На Радянщині нема безробітних“.** Гордовиті заяви більшовиків, мовляв „на Радянщині нема безробітних“, виявились неправдивими. Паризькі „Последні Новости“ пишуть, що на Радянщині також безробіття як і в інших державах. У Ленінграді влада звільнює багато службовиків підприємств. З „Червоного Трикутника“ звільнили 10.00 робітників із 30.000. З „Червоної Путилівки“ звільнили більше 15.000 робітників із 48.000. На менших підприємствах звільняють теж більшу частину робітників.

— **Ученик з револьвером.** В містечку Епереш (Мадярщина) роздали ученикам євангелицької гімназії піврічні свідоцтва. 17-літній ученик І. Далей негодував із лихих нот на своєму свідоцтві й вдарив учителя по лиці. Вчитель утік до конференційної салі, ученик побіг за ним. Ученик добув із кишені револьвер і погрозив ним професорам. Учительки поховалися під столом, професори втекли з кімнати на вулицю. Щойно опісля виявилося, що ученик покористувався револьвером-забавкою свого наймешого брата.

— **Бродяги та Бернард Шов.** Американські бродяги добре зорганізовані. Союзні установи є в кожному більшому місті Америки. Союз видає свій власний орган, який виходить кожного місяця в форматі кишеневого записника „Гобо Нюс“. Бернард Шов післав до цього журналу свою статтю, не вимагаючи ніякого гонорару. У „Листуванні“ помістила редакція таку відповідь: Поважаний Пане! Вашим рукописом не зможемо покористуватися“. А поруч цієї насмішливої відповіди: „Бродяга Гемпель покинув наші ряди, бо одержав 36 долярів спадщини“.

—o—

З кіна.

Кіно „Паляс“: „САЛЬТО МОРТАЛЄ“.

Сюжет фільми нагадує славних „Чотирьох чортів“ і „Машину смерти“ Льон Чанея. Двох приятелів-цирковиків, закоханих в одній і тій самій дівчині-верхівниці. Так звані „головні ефекти“ фільми звязані із небезпечною цирк. акробатикою, але вартість фільми саме в дрібних ледвопримітних знимках порухів із щоденного життя: у грі світла та тіней, що інколи ста-

Кутоκ мови.

В одному з останніх чисел „Діла“ попав нещасливий зворот „розходиться про“, що має заступити польський „ходить о те“, від якого галичани ніяк не всилі відвикнути. Наші українські звороти, які заступають цей зворот, такі: „іде про те“, „річ у тому“, „справа в тому“. Друга прикра форма, повторювана в щоденних розмовах, це москалізм „всьо зам. „все“, який не повинен би мати права вступу до літературної мови (на жаль, подибуємо його в передовиці „Нового Часу“ ч. 26).

„Нова Хата“ ч. 2. „Я упоювалася“ (польс.) зам. впивалася, насолоджувалася; „таяла (польс.) мов лід“ зам. танула; „утиск руки“ зам. стиснення („утиск“ — це гнет); „переписка“ (рос.) зам. листування (слова „переписка“ можна би залишити для переписування чогось); „кружок“ не слід уживати в значінні „гуртка“, тільки малого „круга“, нпр. „сіли в кружок“, але не „маємо свій кружок“ (це москалізм); „сегодня“ (рос.) зам. сьогодні; „якому надають якостей (?) великого побідника“ зам. якому приписують прикмети вол. переможця; „шуба“ (рос.) зам. кожух, футро; „від 12-ої з половиною“ (рос.) зам. пів до 12-ої (означення години).

—o—

ють для ока справжньою насолодою. Фільма — французька, з дуже доброю дикцією артистів. Пара головних акторів першорядна.

Кіно „Касіно": „РОМАН".

Перерібка із повісті, яку дехто міг бачити вже кільканацять літ тому на сцені. Єдине, що тримає ту цілу історію себто тримає нас на салі, це божеська Ґрета Ґарбо. Вона вірна своїй клясичній ролі грає невпійману любку, що ніякою ціною не годиться на подружжя. Невідомо, чи досі витримує вона цю „принципіяльну лінію" в своїх креаціях свідомо чи випадково; в усякому разі таємний холод наяди збільшує її чар. Зате важко зрозуміти, як могла Ґрета Ґарбо згодитись на такого партнера, як дістала. Здоровенний дубчак, непорушний і дурний як пень.

м. р.

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОЦИШИНА Й ГЕВКА.

Сьогоднішна розправа почалася від прочитання ухвали, якою трибунал відкинув усі внески оборони.

Переслухали сьогодні цілий ряд свідків, деякі з них нові. На користь обвин. Процишина зізнавали свідки Марина Іжик, Юлія Яцишин і брат обвинуваченого Михайло. Зі зізнань Михайла Процишина виходить, що заки у Збаражі починалася пожежа, зустрінув свого брата перед домом заки ще смерклося. Оба вони разом приглядалися пожежі.

Свідки Петро Кальба, Марія Мумоч, Фелікіян Головецький, Олекса Онусевич, Михайло Загоруйка, Тарас Савчук і Юлія Дячук не внесли до розправи нічого нового.

Велике заінтересування викликали зізнання св. **Осипа Таращука,** з Черниховець біля Збаража, вояка 54 п. п. у Тернополі. Він зізнав, що чув як агент Земброньо бив обвин. Процишина. Предсідник переводить конфронтацію свідка з агентом Земброньом. Св. Таращук підтвердив у присутности агента свої попередні зізнання.

При відчитуванні „Сурми" усунули публику зі салі. Опісля зізнавав дві години радн. Івахів.

Дописи.

БЕРЕЗІВ ВИЖНИЙ. **(Свято „Рідної Школи").** Березів Вижний відсвяткував у себе 50-ліття „Р. Ш." дня 6. XII. м. р. До звеличання свята запрошено до помочі Кружок „Рідної Школи" з Березова Нижнього, бо своїми власними силами годі його було тут уладити. Вступне слово виголосив п. Юліян Геник. Мішаний хор з Березова Нижнього (у нар. гуцульських строях) під проводом любого й невтомного диригента п. П. Чукура відспівав цілу низку пісень, а деякі з них мусів на бажання публики повторювати. Діточі декламації виконали ученики (ці) місцевої школи „Р. Ш.". Родичам ставали сльози в очах, коли слухали щирих слів, що їх казали їхні найменші. Декламації зробили гарне вражіння завдяки учит. місцевої школи п. М. Симчишинівній. Свято закінчила п. Володимира Іванчук своєю прегарною промовою, що була може найбільшою атракцією свята, після чого присутні відспівали національний гимн. Слід би ще згадати, що учительки „Р. Ш." в Березові Нижньому, п. Волод. Іванчук і п. Г. Волощук, посвячують багато труду і часу для суспільної праці взагалі, а для пропагування ідеї „Р. Ш." зокрема.

—о—

СПОРТ.

Україна — Чорні.

Змагання цих обох дружин (перші в цьому році!) в гаківці відбудуться в суботу, 6. ц. м. на торі Л. Т. Л. при вул. Пелчинській. Початок: год. 8.30 веч.

Заг. Збори У. С. Т. „Пролом" у Станиславові.

В дні 31. м. м. відбулися в салі „Української Бесіди" у Станиславові Загальні Збори У. С. Т. „Пролом" при участи 50 осіб. Після звідомлення з минулорічної діяльности Т-ва розвинулася широка дискусія, в якій висунено вимогу оснувати секції: гаківки і спортових гор та відновити секцію легко-атлетичну. Головою Т-ва став знову дир. Т. Мартинець, між членами виділу є інж. І. Попович, проф. О. Хичій, інж. Горницький і ін.

З діяльности спорт. клюбу „Русин" у Керестурі.

„Руски Новини" ч. 4 (324) повідомляють, що члени спортового клюбу „Русин" у Руському Керестурі (Югославія) відіграли підчас свят дві вистави: 1) „Длуря" і 2) „Янкова женідба" — обі в бачванськім діялекті. Автором пес є учитель Михайло Ковач, а режисерував дяк п. В. Еделинський. Тими виставами, що пройшли з повним успіхом, клюб „Русин" придбав певнішу готівку, яка дозволить йому розвинути з весною ще ширшу діяльність на спортовій ниві, як у минулому році. В „Русині" гуртується сама свідома керестурська українська молодь, що замість сидіти по корчмах працює у своєму клюбі над власним фізичним і духовим розвитком.

Нові книжки й журнали.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ — Е. Гловінський, К. Мацієвич і В. Садовський. Ст. [illegible] Варшава, 1931. Праці Українського Наукового Інституту.

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ В БЕРЛІНІ, т. III. Берлін-Ляйпціґ, 1931 р. Ст. [illegible] Видання в німецькій мові. Зміст: Дорошенка: „Назви „Русь", „Росія" та „Україна" в історичному та теперішньому значінні"; Володимирів „Українці у світі"; Дольницького „Україна як географічна окремішність"; Крупницького „Історія України Енгельса"; Мірчука „Світогляд української поетки Лесі Українки"; Кучабського „Польська дипльоматія й проблема Східної Галичини на паризькій мировій конференції в 1919 р."; Дорошенка „Вячеслав Липинський".

ЗАПИСКИ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА, т. CLI. Праці історично-фільософічної секції під ред. І. Крипякевича.

POLSKI KALENDARZ LEKARSKI na rok 1932. Rocznik VII. Nakład i własność księgarni Nowości we Lwowie. Lwów 1932. Стор. 782. Формат 16⁰. Календар приносить цілу низку інформаційних медичних вказівок і навіть величезний список готових лікарських рецепт на всякі недомагання та недуги. Крім того у календарі є термінар на цілий 1932 р. Для лікарів — це перегідна на річ, тимбільше, що календар можна носити в кишені.

JOHANN CHRISTIAN VON ENGEL UND DIE GESCHICHTE DER UKRAINE. Докторська праця Бориса Крупницького з Медведівки. Берлін 1931.

—о—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. II. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол. за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·10 зол., сир [illegible] 4·60.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун" (саля Ремісничої Палати, Стрілецька пл. ч. 7).

Неділя, 7. II., год. 3.30 попол. **„Наталка Полтавка"** — народня оперета Котляревського.

Неділя, год. 7.30 веч **„Черці"** — весела комедія С. Гіляра.

Білети можна скорше купувати в Нар. Торговлі, а в день вистави при касі.

Великий Театр.

Субота 6. II. год. 4. попол. „Королева передмістя".

Субота 6. II. год. 8. веч. „Вовки в ночі".

Неділя 7. II. год. 4. попол. „Королева передмістя".

Неділя 7. II. год. 8. веч. „Вовки в ночі".

Театр Ріжнородностей.

Субота 6. II. год. 4. попол. „Роксі".

Субота 6. II. год. 8. веч. „Друге імя кохання".

Неділя 7. II. год. 4. попол. „Роксі".

Неділя 7. II. год. 8. веч. „Друге імя кохання".

Кіна.

АПОЛЬО: „Шиб ч. 23".
КАСІНО: „Роман" (із Ґретою Ґарбо).
КОПЕРНИК: „24 години".
ЛЕВ: „Зелена бригада", „Зоряна ескадра".
МАРУСЕНЬКА: „24 години".
МІРАЖ: „Геть із коханням!" (Ліліяна Гарвей).
ОАЗА: „Х. 27" (Марлена Дітріх).
ПАН: „Сірий дім".
ПАЛЯС: „Сальто мортале".
ПАСАЖ: „Авто над проваллям", „Пат і Паташон як газетярі".
ПРОМІНЬ: „Княжна джезбенду".
СОНЦЕ: „Білі індіяни", „Весна почуваць".
СТИЛЕВЕ: „Кінець світа".
УТІХА: „Монті в хмарах" і „Забудеш мене".
ХИМЕРА: „Великий Габо".

Програма радіо.

Понеділок, 8. лютого 1932 р.

Ляйпціґ (259,3) 20.30 „Манджурія". **Моравська Острава** (263,4) 21.00 Пісні. **Брно** (341,7) 18.25 „Будова тіла й темперамент". **Льондон** (355,9) 13.00 Легка музика. **Гельсінгфорс** (368,1) 20.00 Хор. **Гамбург** (372,2) 17.20 Зеркало світового господарства. **Тулюза** (385,1) 18.15 Музична всячина. **Букарешт** (394,2) 20.45 Пісні.

Вівторок, 9. лютого 1932 р.

Берлін (418) 22.15 Танкова музика. **Гим** (441,2) 21.00 Концерт. **Лянгенберг** (772,4) 20.00 Опереткова музика. **Прага** (488,6) 21.30 Концерт. **Міляно** (501,7) 20.15 Концерт. **Брюсеня** (509,3) 18.00 Концерт. **Відень** (517,2) 19.45 Віденська музика. **Рига** (525,4) 16.00 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 17.25 Легкий концерт. **Будапешт** (550,5) 19.40 Концерт. **Осльо** (1083) 22.05 Легка музика. **Калюндборґ** (1153,8) 20.00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 7. лютого 1932 р.

Львів (380,7) 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Концерт. 14.00 „Дрібні господарства". 14.20 Грам. кружок. 14.40 „Сільські господарства в 1932 р." 15.55 Програма для дітвори. 16.20 Грам. кружок. 16.40 „Шкільна вистава". 16.55 Три оклики. 17.15 „Тайни стратосефри". 17.30 Ради для мужчин. 17.45 Концерт. 19.00 Всячина. 20.15 Концерт. 19.00 Всячина. 20.15 Концерт. 21.40 Література. 21.55 Концерт. 23.00 Танкова музика.

Понеділок, 8. лютого 1932 р.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господ. оповістка. 15.00 Грам. кружок. 15.25 Виклад. 15.45 Грошева біржа. 15.50 Грам. кружок. 16.20 Навчання французької мови. 16.40 Грам. кружок. 17.35 Грам. кружок. 17.45 „Пані й пани". 18.50 Всячина. 19.10 „Жидівський цвинтар у Львові". 19.25 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „Історія вальса". 20.15 Оперетка. 22.30 „Карнавал". 23.00 Танкова музика.

Подяка.

Отсим складаємо гарячу подяку всім Вп. Жертводавцям і тим, які ще будуть ласкаві зложити жертви на сплату довгу, затягненого на будову нової домівки читальні „Просвіти" на Сиґнівці, якої знимки помістимо внедовзі.

Члени Т-ва „Просвіта" в Сиґнівці.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПРИХИЛЬНИКІВ МИСТЕЦТВА У ЛЬВОВІ

відбудуться в неділю 21. лютого 1932 р. в год. 5. попол. в салі Т-ва „Бесіда", вул. Рутовського 22, І. пов. зі слідуючим порядком:

1. Відчитання протоколу; 2. Звіт з діяльности Виділу; 3. Дискусія над звітом Виділу; 4. Уділення абсолюторії Виділови; 5. Вибір Властей Т-ва: а) вибір голови, 2 членів Виділу і їх заступників, б) вибір 3 членів Провірної Комісії і 2 заступників, в) вибір 3 членів мирового суду і 2 заступників; 6. Внески і запити.

ЗА ВИДІЛ:
о. Мітр. Олекса Базюк, голова,
Орест Гладкий, секретар.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок [illegible]